

Előfizetési árak és helyben vidéken

Egy évre	12 korona
Félévre	6 korona
Negyedévre	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
csütörtök reggel.

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ujvidék.

Petőfi-utca 47. szám,

ahova a lap szellemi s anyagi részét illető közlemények küldendők

Ilyen közleményeket és megkereséseket lapunk nyomdája is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Ki az a Lukács László?

Demokratikus haladást, *liberális*, sőt *radikális* választójogot akarok, mondta miniszterelnökké való kinevezésekor Lukács László s előterjesztette kuriális választójogi tervezetét, a konzervatív, minden haladás és liberális csútságára való ketrecválasztójogi reformját. Békés megegyezésre áhított és *harcot hirdetett*. A nemzet szabad akaratának megnyilvánulásáról szólott és megcsinálta a komáromi választást. A nép barátjának akar látszani és Tiszák között keresi politikájának támogatóit.

Ki az a Lukács László, hogy azt hihette, hogy neki csak jönnie kell és parancs-zavára, vagy mézes-mázos ígéreteire, vagy örmény ravasz-sággal kiesztelt nyilatkozataira egyszerre meglesz a béke, helyreáll a parlamenti rend, Justhék leteszik a fegyvert, a véderőreform elleni harc megszűnik, a választójogért folyó küzdelem ellanyhul, törvénynyé válik a véderőjavaslat és törvénynyé a kuriális ketrecválasztójog szörnyűsége terve. Ki az az ember, ki az a politikus, aki ezt hitte, hihette, merete hinni? Mire számított, mit gondolt, mire alapította kormányzását, terveit?

Innen, a miniszterelnök gondolatkörétől való nagy-nagy messzeségből nézve a dolgokat, érthetetlennek, megfoghatatlannak és mindenekeftett ügyefogyottnak látszik az egész számítás. Mert mi történt? Khuen Károly megbukott első ízben, mert a királylyal összeütközésbe került a rezolúció miatt. Akkor hosszú vajudás, nehéz napok és keserves visszavonások után — és melleleg szólva, Lukács László többek közötti teljes szolidaritása mellett — úgy alakult a helyzet, hogy Khuen ismét miniszterelnöki megbízatást kapott, vállalta is az elvei szegreakasztásával. De bus dicsősége csak napokig tartott s Khuen gróf nemsokára végleg távozott helyéről. Miért?

Erre a miérre eleinte a válasz igen egyszerű volt: megbukott, mert elvesztette a királyi kegyet a rezolúció miatt, mert összeütközésbe került Auffenberggel és Auffenberg erősebbnek bizonyult; mert vissza kellett volna utasítania Strüghnek a horvát kérdésben ellenünk való jogtalan kirohanását és ezt nem tudta, mert nem tudta megcsinálni a békét, a kibon-

takozást, vagyis mert képtelen a mai helyzetben az országot irányítani. Ha ezek voltak Khuen bukása okai, tiszta dolog: mindennek az ellenkezője az, ami Lukácsot miniszterelnökké tette, hogy amit nem tudott Khuen, azt tudja Lukács.

Valjon így van-e? Ha a királyi kegyet a volt miniszterelnök a rezolúció miatt vesztette el, nos ebben szolidáris volt vele Lukács László, ő is akarta, igaz, nem nagyon, nem nagyon akarta Héderváry sem, hamar lemondtak róla mindketten felső parancsra. A másik, az Auffenberg ügy, ezt a volt miniszterelnök nem tudta elintézni, igaz, nem is mondta, hogy fogja tudni; Lukács mondta, hogy így, úgy, mindenki meg lesz elégedve, olyan nyilatkozatot ad Auffenberg, de Auffenberg nem szitt vissza semmit, nem ígért semmit. Ezt hát Lukács se tudta elintézni, de mondta, ígérte. Strügh beavatkozását Khuen nem tudta visszautasítani, Lukács sem, meg se próbálta.

Mi változott hát akkor? Mi az, ami predestinálta Lukács Lászlót a kormány átvételére, mi az, aminek folytatólag külön legény a másiknál, mi az, amivel meg akarja ő csinálni a kibontakozást? Egy nagy kérdőjel mered mindenfelől s a feleletet, ki legilletékesebb volna rá, meg nem adja, a bizonytalanságot, a mindenfelé szétterpeszkedő sötétséget, nem igyekszik eloszlatni tettekkel. Annyit már tudunk, hogy az új miniszterelnök nem jött felülről több erkölcsű támogatással, mint megboldogult elődje, az Auffenberg és a Strügh dolga felett a delegációban való napirendre térés tényével igazolta ezt. Ha tehát a változás nem felülről való nagyobb támogatásban keresendő, akkor ennek magában a kormány programjában, terveiben kell lenni. A miniszterelnök azonban átvette egy szálig a régi minisztereket, államtitkárokat s kijelentette, hogy a program a régi. Igaz, hozzátette, hogy ezenfelül el akarja oszlatni azt a bizalmatlanságot, amely elődjét a választójog ügye miatt fogadta és kísérte állandóan kormányzása utolsó napjáig. Azóta látjuk, hogy mivel akarta eloszlatni a bizalmatlanságot.

De meg kell állni az ember eszének, ha látja, hogy van Magyarországon egy miniszterelnök, aki annyit fecseg, mint soha előtte senki, aki annyit beszél, hogy ha a felét megcsinálná, talán elég is volna, aki ígér füt-fát, de semmit se tesz, aki

erősnek hirdeti magát és semmit se tud, aki mindannak az ellenkezőjét csinálja, amit mond, aki a megfordítottját akarja, mint amit cselekszik. Ugy látszik erősebbnek, okosabbnak, ravaszabbnak gondolta magát, mint amilyen, feladatát könnyebbnek, a győzelmet ölbehullónak s ellenfeleit gyengébbeknek egyfelől s megbízhatatlanabbnak másfelől, mint valójában. De a közel jövő kell hogy véget vessen annak a bizonytalanságnak, hogy hát ki is az a Lukács László, aki vállalkozni mert a kibontakozás megcsinálására. Ki az a Lukács László? *A Tisza István kegyének keresője, politikájának jámbor szolgája*, vagy a nép barátja? Ennek a kérdésnek nagyon hamar el kell dönie s ha Mohamed nem jön a hegyhez, a hegy elmegy Mohamedhez. Steiner Henri.

Törvényhatósági közgyűlés.

Vár. törvényhatóságunk e hó 9-én Matkovits Béla főispán elnöklété alatt rendes havi közgyűlést tartott, mely eléggé jól látogatva, jóformán vita és felszólalások nélkül, egyszerűen tudomásul vette a tanács javaslatait s a 41 pontból álló napirendet rövid ötnegyed óra alatt letárgyalta. Napirend első elnöklő főispán részvétellel jelenti be Goldstein Mór, javadalmi hiv. főnök elhunytát s emlékének a közgyűlés felállással adózik.

Napirend során tudomásul szolgált az új kormány kinevezését tudató, a születésnök fizetésének rendezése, a vízvezeték és csatornázási tervek előkészítése ügyében hozott kgy. határozatot jóváhagyó, továbbá az 1910-ben épített gyalogjárók költségeinek törlesztése és az Ujvidéken felállítandó mértékhatárolási hivatal tárgyában érkezett min. leiratok. A kormányhoz intézendő üdvözlő felirattal a tanács bizatik meg és a keresk. miniszterhez köszönő felirat intéztetik a mértékhat. hivatal felállításáért.

A közigazgatás 1911. évi állapotáról s f. márc. ápr. havi menetéről szóló polgármesteri jelentések tudomásul vétetnek, utóbbi kapcsán elnöklő főispán kéri a biz. tagokat, hogy az érsek fogadtatása és tisztelgés alkalmával minél nagyobb számban megjelenjenek sziveskedjenek.

Mészáros Mihály főgimn. tanárnak és Payerle Nándor főkapitánynak a kérelmezett tisztviselőtelep megszavaztatik. Gály József, Teubner János, Linariés Vilmos vár. terület elidegenítése iránti kérvénye jövő közgyűlésre tüzetik ki, Gavrilovics Vászsa 531 négyszögöl felhagyott dűlőutat 673 koronáért megkapja, de elutasittatik a legelődíj leírása iránti kérvényével; ugyancsak elutasittatik Hollós Márton máv. mérnök házhelynek kért vár. terület elidegenítése iránti folyamodványával.

A szemészeti pavillon felszerelésére 12 ezer kor. szavaztatik meg s a műszerek száll-

Szlovák bank részvénytársaság Ujvidéken

a betétek után fizet 4 és fél százalékos kamatot.

Egy koronás betétek kibocsátása foganatba vétetett!

litásáva Ziegler Ferenc teljesen megbízható újvidéki műszerész bizatik meg. Az I. ker. ovoda részére az új főgimn. épület mellett nyitandó utca jelöltek s a tervekkel a mérnöki hivatal bizatik meg. Az 1912. évi 67.000 k. államsegélyből 43.161 k. 96 f. vár. tisztviselők fizetésrendezésére fordítván, a fennmaradó 23.848 k. 4 f. azon utcák kövezésére lesz fordítandó, melyeknek nem állja útját a csatornázás. A kórház folyó kiadásainak tedezésére 12.000 k. függő kölcsön szavaztatik meg a kórházi, szegényházi és nyugdíjlapokból.

Dusehek Henrik szegedi mázólok-mester 500 k. kártérítést kap, amiért a kórháznál önhibáján kívül 909 helyett csak 1910. végén végezhetette el a mázólok munkákat.

A villamos vasut forgalma tárgyában alkotott szabályrendelet elfogadása után Mayer József felebezése az ártézi fürdő hiányainak helyreállítása tárgyában hozott elsőfokú tanácsi határozat ellen, Dr. Slezák Lajos indítványára — a gazdasági és jogügyi bizottságnak adatik ki.

A tüdőbetegkedező egyesületnek 1913. től évi 500 k. állandó segély, a keresk. szakiskolai tanárok orsz. egyesületének Újvidéken tartandó közgyűlésére 300 k., ifj. Zambauer Ágoston tb. rendőrkapitány és Wachtl János tb. rendőrfőosztály részére fizetési különbözet címén 500-500 k. szavaztatik meg.

Pálkás Mihály rendőr nyugdíja 627 k., Forhancz István végkielégítése 500 k. özv. Fischer Ferencné nyugdíjával férjének kegydíja, Goldstein Mórné végkielégítése 2000 koronában állapítatik meg.

Schneider Frigyes 70 hold vár. terület bérbeadását kéri 20 évre: nyilvános szóbeli árverés fog kiírni.

Komló Gyula 3, Dr. Trifkovits György 6 havi szabadságot kap. Erdélyán Mária, Hladny Eugenia szülésznői, Dr. Vild Vilmos orvos oklevelei meghirdetettnek s Dvorzsák Ferenc a város közs. kötelekbe felvételik.

A jegyzőkönyv hitelesítésére e hó 13-ra Dr. Slezák, Dr. Szvinyarev és Dr. Lusztig küldetnek ki.

Polgármesteri jelentés.

Dr. Demetrovits Vladimir polgármester a közigazgatás f. március, április havi menetéről szóló jelentését következőkben terjesztette a csütörtöki közgyűlés elé.

A lefolyt március és április hónapokban tartatott: 1. rendes és 1. rendkívüli közgyűlés, 20 tanácsülés, 2. közig. biz., 2. előkészítő tanácsülés, 2. gazdasági biz., 1. pénzügyi biz., 1. jogügyi biz., 1. nyugdíjválasztmányi, 1. fegyelmi választmányi, 1. egészségügyi biz., 1. szinügyi biz. és 1. óvoda felügyelő bizottsági ülés.

Március és április hónapokban kiadatott: 36 iparigazolvány, 36 iparendelői, 123 munkakönyv, 316 zeneengedély, 3546 marhalevel, 1 szállásutalvány, 2 elfogat, 36 külhoni utlevél, 14 cselédkönyv, 9 igazolási jegy; kereskedelmi tanácsszerződés kötött 13, toloncoltatott 28 és továbbított 21 egyén.

F. március hónapban a közegészségi állapot éppen olyan kedvezőtlen volt mint a megelőző hónapban, mert a kanyaróban való megbetegedések száma nem apadt. A városi főorvosi hivatalnál a következő ragályos betegségek lettek bejelentve: kanyaró 73, vörheny 7, diftéria 6 és hasi hagymáz 3 esetben. Március hónapban elhalt összesen 53 egyén, ezek közül tüdőgümőkórban 12, hasi hagymázban 3, diftériában 2 és kanyaróban 1. Halva született 3 gör. kel., 2 róm. kath. és 1 ev. szülöktől. Vallásfelekezeti szerint volt az elhaltak közül: róm. kath. 23, gör. kel. 23, ref. 5, ev. 1 és izr. 1. A vár. kórházban február végén 191 beteg maradt ápolás alatt. Március folyamán felvételt 204 és így márciusban összesen 395 beteg lett gyógykezelve. Ezekből mint egészséges elbocsátott 126, javultan 47, gyógyulatlan 18 és meghalt 13. Március hó végén maradt tehát a városi kórházban ápolás alatt 191 és pedig 110 férfi és 81 nő.

A városi kövágóhídon f. évi márc. és ápr. hónapokban levágatott: nagyszarvasmarha 343, szopós borjú 893, juh és bárány 2240,

sértés 1175, összesen: 4651. Idegen községből levágva behozatott 36 marha, 6 borjú és 2 sertés. Újvidékről elszállított 8770 kg. hus. Fogyasztástól el lett vonva és megsemmisítve 2 drb. sertés, borsóka és 1 drb. szarvasmarha gümőkór miatt.

Jelenti továbbá, hogy a kalocsai érsek március 28-án arról értesített, hogy f. május 19-én Újvidéken fogja a bérmálás szentségét kiszolgáltatni s hogy Ő Nagyméltóságának, aki ezuttal elsősorban szerencsétlen városunkat, ánnepélyes fogadtatása iránt a szükséges intézkedéseket meg fogja tenni.

Vékül jelenti, hogy a főispán már kinevezte főszámvevőnek dr. Jahn Róbert volt tanácsnokot, főkapitánynak Payerle Nándor tb. főszolgabíró, a kórházi szemészeti osztály főorvosává ideiglenes minőségben dr. Sztójakovic Jęfta újvidéki gyakorló orvost és Dr. Jahn Róbert tanácsnok helyére Schubert Márton városi számvevőt helyettesítette.

HIREK.

Hivatalvizsgálat. Kray István, a szegedi kir. ítélőtábla elnöke e hét első felében a kir. törvényszék hivatalos megvizsgálása céljából itt időzött.

Választók figyelmébe. Az 1913. évre kiigazított választói névjegyzék elleni felszólamlások e hó 15-ig tehetők meg a város jegyzői hivatalában. Későbbi rekriminációk és kellemtelenségek kikérülése végett újból figyelemztetjük pártunk választóképes tagjait, hogy a névjegyzékbe való felvételtől személyesen meggyőződjen, esetleges kihagyás esetén pedig felszólamlásukat idejében megtenni el ne mulasszák.

A kereskedelmi szakiskolai tanárok orsz. egyesülete által Újvidéken tartandó 18-ik évi rendes közgyűlésnek programja a következő: május 25-én este ismerkedési estély Kovács szállójában. Május 26-án d. e. 1/2 10 órakor választmányi ülés a városháza tanácstermében, 1/2 11 órakor: közgyűlés a városháza nagytermében a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja Trautmann Henrik elnök. 2. Főtitkár évi jelentése. 3. Szerkesztő évi jelentése. 4. Pánztáros évi jelentése és ezzel kapcsolatban a számvizsgálók jelentésének betérjesztése, a jövő év költségvetésének előterjesztése és tárgyalása. 5. A kilépő választmányi tagok helyeinek betöltése és számvizsgálók választása. 6. Indítványok. Déli 12 órakor: Közgazdaság a költészetben. Előadja: Trenesény Károly, zombori felső keresk. iskolai tanár. Déli 1 órakor. Társas ebéd az Erzsébet szállóban. Délután 4 óra 50 percekor kirándulás Karlócára; visszaindulás 6 óra 34 percekor. Este 8 órakor. Vacsora Újvidéken a Kovács szállóban (étlap szerint). Május 27-én: reggel 8 órakor. Az áruismeret tanításának problémája. Előadja Dr. Száhlender Lajos, székesfővárosi f. ker. isk. tanár. Dél-élt 9 órakor 1. Határozathozatal az özvegy és gyámalap létesítése tárgyában. Határozathozatal a f. ker. isk. tanárképzés reformja tárgyában. Dél-élt 1/2 11 órakor. Közös ebéd az Erzsébet szállóban (egy teríték ára ital nélkül 3 K.) Déli 12 óra 25 percekor gyorsvonattal indulás Belgrádba; érkezés d. u. 2 óra 14 percekor; a város megtekintése. Este a helyi hajóval átkelés Zimonyba. Zimonyban vacsora a Streicher szállóban étlap szerint. Meghálás. 28-án reggel 5 óra 41 percekor indulás Budapestre.

Közgyűlés. Az újvidéki polgári magyar Daloskör ez évi rendes közgyűlését május hó 16-án, áldozósütörtökön tartja meg a róm. kath. beltéri elemi népiskola földszinti tanter-

mében. A tagok minél nagyobb számban megjelenése kívánatos.

Orsz. vásár. A legközelebbi orsz. vásár e hó 18. 19. 20. napján tartatik s arra mindennemű, vézmentes helyről való állatnak felhajtása meg van engedve.

Jótékony adomány. A Dmke elnöksége a helybeli fiók elnökének, Endre Antal műszaki tanácsosnak indokolt előterjesztése alapján 100 koronát adományozott a Vasutas Npközi Otthon-nak.

Közgyűlés. A Dmke újvidéki fiókja ma vasárnap, d. e. 11 órakor a folyamernöki hivatal helységekben rendes évi közgyűlést tartja.

Az Apolló színház májusi műsorát bátran esoda műsorának lehet nevezni; ahány mozgókép, annyi slager, mindegyik olyan, hogy más-más műsornak csillaga lehet, melynek szenzáziós műsorában estéről-estére telt ház gyönyörködik. Ma kapta a budapesti Projectograph-tól a következő sürgöny értesítést az itteni Apolló:

„Apolló Újvidék. Bonnot elfogatása, „bombázása eredeti helyszínen felvétel „jövő hétre hirdesse Projectograph“.

Alig néhány nappal ezelőtt történt az a világon páratlanul álló eset, hogy Bonnot-t, a párisi apaeskirályt elfogták oly körülmények között, amilyenekre még nem volt példa. — Ezt az izgalommal telített elfogatást, **eredeti helyszínen felvételben** mutatja be az Apolló-színház jövő heti műsorában. A felvételt a világ legnagyobb gyára, a párisi Pathé-gyár eszközölte, amelynek emberei legelsőek voltak az ostromolt háznál és így ennek a borzalmas eseménynek minden részlete eredetien és hűen van az Apolló által bemutatandó felvételen megörökítve.

Az első jég Az idei szép kilitásokkal és nagy reményekkel kecségtető termést, főleg a gyümölcsfélékben elvitte, semmivé tette a többszörös fagy. Most hozzájárul még, hogy e hó 8-án délután jég is esett, az idén a legelső, mely azonban szerencsére nem okozott nagyobb károkat, legalább az újvidéki határban nem, mivel rövid ideig tartott és sűrű eső kísérte.

Anyakönyvi hír. Az anyakönyvi hivatalnál e hó 3-10-ig bejelentett születések 13, még pedig 7 fiú, 6 leány; meghalt: 17.

A rendőrbjelentési hivatal április havi ügyforgalma a következő volt: lakosok új felvétele 171, lakváltozásuk 1070; eselédék új felvétele 89, helyváltozásuk 528; idegenek magánháznál 60, vendéglőben 835. Mint központi kézbesítő hivatalhoz kikézésítésre beérkezett 2379 darab, ezek közül sikerrel kikézésítve 2352. Értesítések adattak 3866, még pedig eredménnyel 3445. Kiadatott külhoni utlevél 14, igazolási jegy eselédékönv14. Megfigyelő lap összesen meglelt fektetve 281.

Árverezés. A kézbesíthetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében Újvidék állomás teheráruraktárában e hó 24-én d. e. 9 órakor fognak orvosi rendelő intézetes mellett nyilvánosan eladatni.

A beteg ember vigasztalója az a fényesen kiállított orvosi mű, amely a villamoság áldásos hatását tárgyalja a különféle bajok leküzdésénél. Sok reményvesztett betegnek adták vissza életkedvét és egészségét az ezen könyvben foglalt bölcs tanácsok és utmutatások. Mint halljuk, ezen értékes könyvet most teljesen díjtalanul kaphatja mindenki, nők részére külön kötet is van, csak 10 fillért kell beküldeni portóért. Kérjék az érdeklődők az Elektro Vitalizer orvosi rendelő intézettől Budapest, VI. Teréz körút 7. I. em. 50.

SALVATOR kiváló bor- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenyél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu. Természetes vasmentes savanyviz.

Kapható dsványvízkereskedésekbe és gyógyszerüzletekben.

SCHULTES AGOST Szinye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

Halálozás. A zombori áll. főgimnázium tanári kara jelenti, hogy Demetrovits Sándor, az intézetnek 34 évig lelkes tornatanára, életének 74-ik és nyugalmába vonulásának 8-ik évében meghalt.

Egy híres be- és kitoró Ujvidéken. Mezei Endes Arpad, aki sok betöréses lopása és sokszori megszökése után országszerte ismeretes és fiatal, 28 éves kora dacára 8 betöréses lopásért és összűntetésül 11 évi fegyházat ült a nagyenyedi fegyházból megvásárolva és 3 legkipróbáltabb fegyházor kísérete mellett Ujvidékre szállított, hol e hó 8 és 9-én tartott törvényszéki tárgyalás folyt ellene, amiért 1909. június 28-29. közötti éjjel Hirschenhauser Jakab őbesei ékszerész üzletét többet magával feltörte és kifosztotta. A nagyszámu hallgatóság előtt rendkívül nagy érdeklődéssel felfolytatott tárgyalást Csarsch Dezső kir. tsz. elnök igen nagy szakavatottsággal, szaktudással, páratlan tapintatossággal és mindenre kiterjedő figyelemmel vezette, aminek sikerült a makacs és konok genosztevőt megtörve, vallomásra bírni. A törvényszék Endest 4 évi börtönrre s büntársai közül Fudrakot 7, Goldsteint pedig 5 havi fegyházra ítélte. Endest Dr. Géza Imre védte s esetleges szokási kísérlet megelőzése végett a legszigorubb őrködési intézkedések tették. A híres betörőt a tárgyalás után visszaszállították a nagyenyedi fegyházba.

Iparosunkét a tanonchiany ügyében. Az iparos világ és a magyar ipar a legnagyobb meglepetéssel látja, hogy a legutóbbi időben az egész országban igen nagy a tanonchiany. Az összes iparok szenvednek ez alatt az anomália alatt, amely ellen a megfelelő orvoslást még mindig nem találták meg. A fővárosi iparosok köre most a tanonchiany fenyegető veszedelme ügyében legutóbb elhatározta, hogy iparosunketot hív össze az összes fővárosi és vidéki érdekelt egyesületek és testületekből. Az ankét előadójul Moór Jenőt, a budapesti kereskedelmi és iparkamara iparfejlesztési előadóját kérte fel.

Országos baromfikiallítás. A szeged-vidéki Baromfi és Házinyulenyésztők Egyesülete f. október havában Szegeden országos baromfi, galamb- és házinyulkiállítást rendez, melynek keretében bemutatják a mesterséges keltetést keltőgéppel és nevelést nevelővel. Felvilágosítást készségesen nyújt Vogel Antal (Szeged), az egyesület titkára.

Amerikai arányú a fejlődés, amelyet hazánk legelső fürdőjénél, Pöstyénnél látunk. A vendégek száma minden öt évben megkétszereződik, amivel lépést tart azonban a fürdő berendezésének nagyszabású fejlesztése. Pöstyénben találjuk nemcsak hazánk, hanem egész Európa legnagyobb és legtekélyesebben felszerelt fürdő- és szálló-palotáját, a Thermia Palace-t, amelynek tanulmányozására egy orvosok, mint fürdőszakértők messze földről érkeznek Pöstyénbe. Az épület magában foglalja egy a gyógykezelést, mint a kényelmet és szórakozást előmozdító minden modern újítást az elképzelhető legtekélyesebb mértékben.

Felélő szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**
Laptulajdonos az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt.

NESTLÉ
gyermeklisztje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomor bajosok

régbevált tápláléka
50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva.

Tiszta alpesi tejet

tartalmaz
1 doboz 1 kor. 80 fill.,
minden gyógyszerárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

Közgazdaság

Zöldtrágyázási kísérletek.

Hazánkban a zöldtrágyázás még alig ismeretes valami, holott külföldön, különösen pedig Németországban, ma már nemcsak a homok talajok javítására és kötöttebbé tételére használják szelvény-hosszában, hanem kötött talajokon is általánosan használatos trágyázási mód. Használatos pedig azért, mert általa olesó, nagy mennyiségű nitrogént juttatunk a talajba, a homok talajokat megkötjük, mélyreható gyökérszétének segítségével az altalajt is hozzáférhetővé tesszük az utána következő talajt. Ezek az u. n. pillangós virágu növények, amelyek légeny lekötési képességgel vannak felruházva, a minők pl. a csillagfürt, szeradella, a borsófélék, a lucernafélék, lóherafélék stb. képesítve vannak nagy mennyiségű légeny lekötni a levegőből, tehát a nitrogén trágyázást feleslegessé teszik s csupán a foszforsav hiányt, esetleg homoktalajokon a kálihiányt kell pótolni. Ha tehát az említett növények közül bármelyiket termeljük is s fejlődése tetőpontján alászántjuk, emellett pedig szuperfoszfáttal, esetleg 40 százalékos kálival is trágyázzuk, éppen azt a célt érjük el vele, mintha bőséges istálló trágyázást alkalmaztunk volna; sőt a zöldtrágyázásnak többnyire még az istálló trágyázásnál is nagyobb termés fokozó hatása van. Leghelyesebb talán, ha egynehány kísérletet sorolunk fel, amelyek a debreceni gazdasági akadémia végezték.

Az akadémia egyik lazább homok talaján, amely 1904. évben kapott istálló trágyát, 1907-ben csillagfürt zöldtrágyázást termelt műtrágyák nélkül. 1909-ben ismétlen csillagfürt zöldtrágyát alkalmazott részben csak szuperfoszfáttal, részben káliszuperfoszfáttal. A rozst 1909. év őszén mint kapás rozst 24 cm. sortávval vetette. A kat. holdankénti terméseredmény a következő volt:

Műtrágya nélkül 1236 kg. szem, 3920 kg. alma és pelyva. 150 kg. szuperfoszfáttal 1846 kg. szem 4233 kg. szalma és pelyva. 150 kg. szuperfoszfát és 100 k. 40 százalékos kálissal 1720 kg. szem 4570 kg. szalma és pelyva.

Termés többlet tehát kat. holdanként, a szuperfoszfátos rozsnál 112 kg. szem és 363 kg. szalma és pelyva, a káliszuperfoszfátos rozsnál pedig 490 kg. szem és 600 kg. szalma és pelyva. A termés többlet a szuperfoszfátos rozsnál 17-73 korona, a káliszuperfoszfátosnál 67-33 korona értékkel birt.

Maga a zöldtrágyázás, amelynél tehát műtrágya nem használt, 1236 kg. termést adott, a mi olyan nagy termés, aminőt a trágyázatlan homok földön egyáltalán nem lehet elérni. Ezt a termést is azonban lényegesen fokozta egy a szuperfoszfát, mint különösen a káliszuperfoszfát s utóbbi nem kevesebb mint 490 kg. szem termés többlet adott.

Ez a kísérlet is azt bizonyítja tehát mint annyi sok más száz, hogy homok talajokon is rendkívül nagy termés többletet lehet elérni, a zöld és műtrágyák együttes alkalmazásával s valósággal önmaga ellen vét, a ki ez egyszerű és biztos eljárást mellőzve, beéri azon 3-4 q-ás termésekkel, a melynél többet homok talajaink amugy átlagban nem igen adnak.

Bérbe adó.

Nagy helyiség és komptoir, portáléval, a piac kellő közepén, állványokkal és felszereléssel együtt 1912. évi augusztus hó 1-től bérbe adó. Mindennemű üzletnek igen alkalmas.

Egy butorozott utcai szoba **azonnal** kiadó. Bővebbet nyujt.

Matits Péter.

a fehér tulipánhoz.

FAITAL KOMPTOIRISTA

Mielőbbi belépésre *Böhm Armin* áru-ügynökségi irodájába 11. Rákóczi Ferenc ut 39 kerestetik.

Ház eladás.

Bem utca 21. sz. alatt hat utcai szoba, konyha s egy udvari lakás, telek 1 hold és 13 méter nagy. Bővebbet ugyanott.

1-3

Polo

a legjobb folyékony
fém tisztító.

Védjegy: „Horgony”.

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióznak bizonyult háziszere, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult küszvényél, oszonnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K-80, K-1.50 és K-2.- és ugyiszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerárban kapható. — Dr. Richter gyógyszerárára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Bérmaajándékok.

Aki a közelgő bérálás alkalmával bérmafiának, bérmafényának igazán állandó értékű, kedves bérmaemléket akar adni, forduljon bizalommal

Tausch János ékszerészhez

Kossuth Lajos utca 10. sz. a szerb kereszt mellett, a nagy dohánytözsde áttellenében.

Legnagyobb választék a fegfinomabb ékszerek és mindennemű arany, ezüst árukban. Szabályozott arany, ezüst, acél és nikkelt zsebórák, ugyszintén mindennemű s legjobb gyártmányu inga, fali és ébresztő órák.

Továbbá nagy választékú chinaezüst, luxus tárgyak és első minőségű evőkészletek szabott árban.

Az összes arany és ezüst áruk hivatalosan fémjelezvék. Jótállást vállalok minden nálam vásárolt, vagy javított óra helyes járásáért.

3-4

Ha „FORHIN“-na, permetez,

I-SZÖR kevesebb a gond,
II-SZÖR kevesebb a munka,
III-SZÖR kevesebb a munkabér!

mert a „FORHIN“ a sokszorta megjavított. **BORDÓI KEVERÉK** kész állapotban!

Nagyon erősen tapad a nedves levélre is. Bármily harmatnál is permetezhet vele. Semmi üledéke nincs. Számtalan eltámasztó nyilatkozat: „Gyártjuk az eddig dr. Aschenbraudt szabadalmát képezett Réskénport és bordói port is. Kérjen ingyen és bérmentve leírást a FORHIN-gyártól, Budapest, Képvisező: Kántor Idoriz, Ujvidék.

Egyedüli árusító Ujvidéken: Findeisen Gusztáv kereskedő.

Telefon szám: 20.

Tüzifa-felapritás!

Villanyerőre berendezett tűzifa felapritó-telepünkön 3/4 óra alatt felapritunk egy öi tűzifát a következő díjak mellett:

1 öi tűzifa fűrészelésért . . . . . K. 2. —
 1 „ „ fűrészelésért és hasogatásért „ 4. —
 1 „ „ fakamrába a pincébe rakosgatásért 1. házba szállításért „ 2.40

Telefon megrendeléseket is pontosan eszközöltetünk.

Teljes tisztelettel
Ernst János és Fiai.

BRÜNNI kelmék

férfi ruhának a legolcsóbb árakon legjobban kaphatók
ETZLER & OSTAL
 a tanító-szövetség és áll. tisztviselőgyelet szállítójánál
BRÜNN, 87.

A gyári piacról való közvetlen kelmevásárlásnál sok pénzt takarít meg a magánember. Csak új modern áruk mindenféle árban. A legkisebb mérték is levágatik.

Dus mintagyűjtemény bérmentve megtekintésre.

A mesterdálnok. . . .

Cipőm szép és tökéletes, Benne járnai élvezetes, Mert ha cipőt szegzek, varrok, Rajt' van

kaucsuk sarok.

A PARIAGI SASHOZ
LUDWIG JÓZSEF
 FÜSZER-üzemeltető UJVIDÉK.

ajánlja dusan felszerelt fűszer, kávé, tea, rum-, ásványvizek és magyarádi hegyaljai borok nagy raktárát. Különösen ügyelembe ajánlja szőlősgazdáknak a nála kapható „Kontinentál” nevű szőlőjótógumit, mely a maga nemében páratlan s a legrosszabb időben is kitart. Erről számos elismerő levél tanuskodik. Különösen ajánlja továbbá a „Saxonia” rézgálicot, mely 96%-os, raffiát stb.

Dus választéka
 van konyhakerti magvakból is, melyeknek csiraképességeért jótáll.

Árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál.

920/-os denaturált szesz.

M. kir. dohány, szivar, okmány s postabélyeg áruháza

Az alkohol eileni harcban Marsner pezsgő limonade-bonbonokkal

készült alkoholmentes pezsgő limonade a legbiztosabb szer.

Csak akkor valódi, ha ezen védőjegy van rajta, melylyel minden zacskó és minden pasztilla is el van látva.

Évi használat több mint 60 millió darab. Egyedüli készítő:

keleti cukorárú és csokoládégyárak első csehországi részvénytársaság, Kg. Weinberge.

azelőtt **A. MARSNER.**
 Képvisező: Schiffermann J. Henrik. Budapest, VIII. József körút, 63. 2-10

VÉR ERŐ

Csak úgy lehet a leves jó, Ha van benne Diana só.

MARKBREIT-féle

DIANA SÓ

erősíti az emésztőszerveket, erősíti a gyomorizmokat, erősíti a gyomorfalat, erősíti a beleket, frissíti a gyomoridegzetet, frissíti a vérműködést, megjavítja az étvágyat, rendbe hozza az elrontott gyomrot. Erősíti a levest.

Azért tesz minden ember

Diana só-t a levesbe.

Nem is lehet a leves jó,

Ha nincs benne Diana só.

Főraktár:

WAGNER TESTVÉREKNÉ

Naponta frissen pörkölt kávé. Tekintse meg villany pörköldénket.

WAGNER TESTVÉREK UJVIDÉK.

Előfizetési árak
 Egy évre
 Félévre
 Negyedévre
 Egyes száma

Megjelenik csütörtökön

Az

Khu

(a) A miniszterrel tiszteletére val, gyalá tességes k latása árán fényes bu

Ez a a fő, hogy sem érde stilszerű taloknál ismét dusa javakból.

Reán tősséggel, lyesebben Lukács L

Ez a rüséggel abban a Lukács L nak továb séges kö küldte a zedek ny lődésünk

Luka izben látt lében, pá szen más célját, az közöket, az ellenz feltüntetn

A n kürtjén h szabad k letörésérő hatalom ban vér harcra él az ellenz kezében egyetértő

Ez az ő „ál tőjogi r a három azt egya

